

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta 5— " četrta leta 2-50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " " dvakrat . . . 12 " " " " trikrat . . . 10 " za nadaljna uvrštenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Vabilo

k seji upravnega odbora „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“

ki bo

dne 27. decembra 1912 ob 2. popoldne v načelstveni sobi Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Frančiškanska ul. 8.

DNEVNI RED:

1. Predsednik otvori sejo.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Poročilo o »Zavezinih listih«.
5. Poročilo o slavnosti 25letnice Zaveze.
6. Slučajnosti.

Vodstvo Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Predsednik: L. JELENC. Tajnik: VIL. RUS.

Izprememba § 55. drž. šol. zakona.*

Dunaj, 28. novembra 1912.

Naučni osek je predložil 28. t. m. parlamentu poročilo o izpremembi § 55. drž. šol. zakona, ki se peča z materialnim položajem ljudskošolskega učiteljstva. Državni šolski zakon prepušča, kakor znano, ureditev učiteljskih plač deželni zakonodaji ter določa le nekak splošni princip, da morajo biti minimalni učiteljski prejemki taki, da se zamorejo učitelji in podučitelji povsem posvetiti svojemu poklicu, ne da bi se morali pečati s postranskimi posli. Prejemki morajo biti taki, da morejo učitelji vzdržati tudi krajevnim razmeram primerno svoje rodovine.

Ta določba se je pokazala za povsem nezadostno. V raznih deželah so učiteljske plače povsem različne, in kar je glavno, § 55. ne more prisiliti dežele, da izboljšajo učiteljem prejemke, ki so bili morda neposredno po izvedbi šolskih zakonov razmeram primerni, ki pa so že zdavnaj v silnem nesoglasju z življenjskimi razmerami.

V mnogih deželah so se učiteljske plače sicer regulirale, v mnogih pa ne, in sicer deloma iz popolnoma neumljivega sovraštva proti učiteljstvu. Klasična de-

* Za zadnjo številko prepozno prejeli. Uredn.

LISTEK.

Iz umetniškega sveta.

Slovensko deželno gledališče.

»Ptičar«. (Der Vogelhändler.) Besedilo spisala West in Held, uglasbil K. Zeller. Druga opereta v sezoni, stara znana po svojih lepih melodijah, ki niso izgrešile svojega namena. Ne bom navajal zavite vsebine operete, omejim se le na njeno uprizoritev. Bila je prenapeljena in ne dovolj pripravljena. Vzrok tiči v težkočah, ki se ima gledališče z njim boriti, zato se marsikaj oprsti. Glavno vlogo so dali tenoristu Vondri. Smili se mi. Ima sicer dober material, toda izšolati bi ga bilo treba. Ta večer se je dal opravičiti z angino, kar je režiser naznanil šele po prvem aktu. Drugod bi občinstvo živžgalo, pri nas je potrpečo in Vondru odpustilo, ker je le zato pel, da je sploh omogočil predstavo. Domačin Kovač (tenorist) je v vlogi Stanislava imel večjo srečo. Konstatirati se mora, da napreduje.

žela učiteljske bede je Kranjska. V pašaliku dr. Susteršiča ima učitelj po 10 letih 1080—1480 kron letne plače in če je služil 40 let, prejema 2080—2680 K na leto. Toda na Kranjskem doseže le 10 odstotkov vseh učiteljev sijajne dohodke četrtega službenega decenija.

Uboga Istra je temu nasproti pravi eldorado, tam se gibljejo učiteljske plače med 1980—3600 K, na Štajerskem od 1200—2800 K, na Koroškem od 1600 do 3600 K itd. Na Kranjskem so torej učiteljske plače manjše kakor one državnih slug, uvrščenih v kategorijo državnih poduradnikov! V prav nobeni avstrijski kronovini pa ne dosežejo učiteljske plače one višine, kakor plače državnih uradnikov IV. kategorije, to je onih, ki so absolvirali 4 razrede srednje šole, oziroma meščansko šolo in katerih letni prejemki varijirajo med 2360 K (v prvih desetih letih) in 4560 K (v četrtem službenem desetletju).

Ker je bil boj za izboljšanje gmotnega položaja v mnogih deželah brezuspešen, se je učiteljstvo složilo k skupni akciji ter zahtevalo, da postavi država nova in konkretnija načela glede določbe učiteljskih plač.

Tako je nastala akcija za izpremembo § 55. drž. šol. zakona, ki se je izkazala toliko uspešno, da se nahaja od danes naprej pred plenomom zbornice motiviran, od posebnega odseka preštudirani in priporočani predlog, ki podaja v bistvu le podrobno interpretacijo § 55. drž. šol. zak., določujočo višino »minimalnih učiteljskih prejemkov«.

Po predlogu naučnega odseka mora dobiti vsak usposobljen učitelj, v dobi od 4.—10. službenega leta to, kar prejema državni uradnik XI. čin. razreda na plači in aktivitetnih dokladah, od 10. do 17. prejemke X. čin. razr., od 17.—25. l. IX. čin. razreda, od 26.—35. l. VIII. čin. razreda. Od let, dosluženih pred izpitom usposobljenosti, je vračunati v službeno dobo najmanj 2, najmanj 1 leto po izpitu usposobljenosti mora biti učitelj definitivno nastavljen, ravnatelj, nadučitelj, šolski voditelji morajo dobivati še posebne funkcijske doklade.

Tako se glasi v bistvu »učiteljska predloga«. Toda učiteljstvo si mora biti na jasnem, da je danes v tej važni in dalekosežni zadevi storjen šele prvi korak. Treba bo še premnogo vstrajnosti in potrpljenja, preden postane predloga — za-

kon. Mnogobrojni učiteljski prijatelji bodo v parlamentu gotovo vse storili, da premagajo velike težkoče, ki se stavijo pravičnim željam pionirjev kulture nasproti.

Trgovska visoka šola.

Prizadevanje eksportnih akademikov, da bi eksportni akademiji na Dunaju priborili oficialno priznanje trgovske visoke šole, zavzema vedno večje kroge.

Dne 21. pret. m. je bilo v veliki dvorani nižejavstrijskega obrtnega društva občno zborovanje eksportnih akademikov, ki je bilo sijajna manifestacija za upravičenost njih zahteve. Referiral je eden slušateljev eksportnih akademikov o pomanjkljivosti tega zavoda, ki je sedaj samo del trgovskega muzeja, poudarjal potrebo trgovske visoke šole, predložil v glavnih potezah organizacijo nove visoke šole in razpravljal o vplivu te šole na trgovca, živečega v praksi.

Eden absolviranih eksportnih akademikov je uspešno dokazal, da je trgovska visoka šola eminentna potreba in zahteva najširših trgovskih, industrijskih in obrtnih krogov. Tako važna korporacija, kakor je državni železniški svet, je soglasno sklenil že pred leti, da se morajo absolventi eksportne akademije smatrati za enakovredne absolventom tehnike, juridične fakultete in drugih visokih šol. To se je sklenilo z odobravanjem treh ministrstev: trgovskega, železniškega in ministrstva javnih del. Da se naučni minister vitez Husarek, ki je obenem vseučiliški profesor poteguje za zahteve eksportnih akademikov, je znak, da smatra trgovsko visoko šolo res za zavod, na katerem se bo gojilo znanstvo, in sicer trgovsko znanstvo, ki je danes šele v začetku velikega razvoja. Trgovska visoka šola, ki bi naj se razvila iz že 14 let obstoječe eksportne akademije, na kateri se je število slušateljev tekoma let podvanajsterilo, bi vzgojila avstrijski trgovini generalni štab, ki bi bil usposobljen po svoji kvaliteti, da je uspešen konkurent naraščaju tujezemskih visokih šol. Ker naša država nima lastnih kolonij, mora gledati, da se tembolj po kvaliteti svojih izdelkov in po organizaciji svoje trgovine pridobi vedno novih trgov in odbija konkurenco. To je možno le tedaj, če ima akademično izšolan trgovski naraščaj.

Na slovensko deželno gledališče

so angažirali Harfner-Karasa, opernega in operetnega tenorista, ki ima na repertoirju okolo 150 oper in operet, in primadono Lowczynsko, ki je na glasu kot pevka prve vrste. Tako bo vendar naša operna kriza rešena! —ec.

Telovadno društvo Sokol I. v Ljubljani

goji poleg telovadbe tudi glasbo. V soboto, dne 7. t. m., je priredil v Mestnem domu čajev večer. Menjavali so se nastopi društvenega salonskega orkestra s prednašanji mešanega pevskega zbora, ki je zapel dve Devovi koroški narodni pesmi, Schwabova zbora »Slanico« in »Vasovalca«, Samospev je bil zastopan po dr. B. Ipavčevi »Nezakonski materi« in Adamičevi »Pri zibelci«, ki ju je ljubko podala gospodična Štefka Skrbinškova. —ec.

Klub dramatičnih diletantov v Sežani

je uprizoril pretoklo nedeljo z lepim uspehom Ganglovo dramo »Sin«.

Od strani profesorskega zbora je s strokovnjaškim izvajanjem in izbornu satiro utemeljeval upravičenost trg. visoke šole profesor Grunzel, kapaciteta na narodno-gospodarskem polju. Isto sta podudarjala in zagotovila svojo pomoč drž. poslanca Friedmann in Günther, ki je obenem predsednik izpraševalne komisije na eksportni akademiji.

Zalibog ni bilo nobenega slovanskega poslanca na zborovanju, dasi so bili vsi klubi povabljeni. Ker je slušateljstvo eksportne akademije po polovici slovansko, bi bilo pač želeli, da bi bil prišel kateri na Dunaju navzoči slovanski poslanec na zborovanje, tembolj ko se vedno vpije o zatiranju Slovanov na Dunaju in živimo v dobi zapiranja Komenskega šol. V takih časih bi bilo tem nujneje potrebno, da bi slovanski poslanci stopali v stike z delom inteligence dunajskih Slovanov in branili njene zahteve. Pač pa je došel od predsedstva državne zbornice dopis, ki se vrlo dobro zavzema za eksportne akademike. Nadalje so se razne trgovske in obrtne korporacije potegnile za trgovsko visoko šolo. Celu iz daljne Kanade in Kavkaza so došli telegrami, ki kažejo, kako si tudi v tujezemstvu živeči avstrijski trgovci žele stanovske visoke šole.

Jugoslovanski poslanci so deputaciji slušateljev eksportne akademije obljubili svojo podporo, in želeli je, da izpolnijo to svojo obljubo ob primernem času.

Opozarjamo našo javnost, da obstoja na Dunaju društvo jugoslovanskih študentov trgovskih znanosti, »Jugoslavija«, ki je, dasi mlado, krepko in številno ter zaslujuje podpore in pozornosti jugoslovanske javnosti.

K proračunu naučnega ministrstva.

Trst, 29. novembra 1912.

V proračunu tega ministrstva vidimo pač vsote 14.000 K za poučevanje nemščine po Primorskem (nagrade učiteljem), ne vidimo pa postavke za prepotrebno drugo mesto deželnega šolskega nadzornika za slovanske šole. Zdaj imamo na Primorskem eno hrvaško državno gimnazijo (Pazin), eno zasebno hrvaško realko (Volosko), slovenske vzporednice na gorjski gimnaziji, hrvaško državno učiteljsko v Kastvu, hrvaško zasebno žensko učiteljsko v Pazinu in slovensko moško učiteljsko v Gorici. Poleg tega ima edini slovenski deželni šolski nadzornik nadzorovati tudi trojezično žensko učiteljsko v Gorici, več srednješolskih in učiteljskih pripravnic in vse slovenske in hrvaške ljudske šole od Predila doli do istrskih otokov. K temu prihaja še slovenski in hrvaški pouk na državnih ljudskih in srednjih šolah v Trstu in Pulju. In vse to naj opravlja en sam deželni šolski nadzornik! To kaže, kako zanemarja vlada slovensko šolstvo na Primorskem!

Na Kranjskem so že davno ustanovili mesto nemškega deželnega šolskega nadzornika, dasi sta bila že prej nameščena dva deželna šolska nadzornika. Seveda, če se vladni krogi zadovoljujejo s tem, da dobivajo vsako leto od edinega slovanskega šolskega nadzornika na Primorskem slučajno letno poročilo, potem ne čutijo potrebe za ustanovitev še enega mesta. Za nas pa stvar nikakor ni rešena s istim poročilom. Mi zahtevamo, da se da takemu funkcionarju prilike, da se intenzivno bavi s podrejenim mu šolstvom, ker le v tem slučaju more vršiti svoje važne dolžnosti. Opozarjamo le na to, da se učiteljstvo ljudskih šol sploh ne

spominja, kdaj je bila na Primorskem zadnja deželna učiteljska konferenca! In vendar bi se morala vršiti vsakih šest let! Ali morda za Primorsko niso potrebne take konference? Seveda, po nazorih vlade — ne, Ali oni, ki poznajo šolske razmere na Primorskem, so drugega mnenja o tem. Ali ni naravnost škandalozno, da v tržaški okolici še vegetirajo za mladino v 13. in 14. letu slaboznani nadaljevalni tečaji, kakor v kaki alpski, od prometa oddaljeni deželi?! In kje so na Primorskem slovenske meščanske šole? Seveda naš delavec naj ostane glup, naj zna kvečjemu kamenje tolči; za boljša dela v industrijskih podjetjih se potem importira tujec, ki gleda našega, v izobrazbi zanemarjenega delavca kakor hetlič iz meščanskih šol; pri nas so za lota. — Drugod se rekrutira dijaštvo učito ustvarili nekaj mizernih enoletnih tečajev pod donečim imenom c. kr. pripravnic, ki jih pa (Sežana!) morajo zatvarjati, ker ni učencev.

In knjige za ljudske šole? Deželna učiteljska konferenca bi mogla in morala dati inicijative za taka vprašanja. Naša pokrajina ima svoje posebne potrebe glede šolske organizacije; saj vendar ne bomo menda vedno trpeli, da Slovenec le takrat odhaja na morje kadar z lačnim trebuhom obrača skrbni (!) domovini hrbet! Torišče za taka razmotrivanja je ravno deželna učiteljska konferenca. A pri nas takih konferenc ni, ker edini slovenski deželni šolski nadzornik izmed kupov aktov in zaradi nagromadenega dela sploh ne more priti do tega, da bi jo sklical.

Zato moramo odločno zahtevati, da se čim prej ustanovi še eno mesto deželnega šolskega nadzornika za slovensko šolstvo na Primorskem! Proračunske razmere — kakor dokaj radi naglašajo ob raznih prilikah — tu ne smejo prihajati v poštev. Če proračun zmore milijone za širjenje nemštva, se morajo najti tudi potrebni tisočaki za naše zahteve!

Obrtno šolstvo v Trstu.

Pomen obrtno-nadaljevalnih šol za obrtnike.

Ministrstvo za javna dela posvečuje veliko pozornost obrtnemu stanu. Saj je znano, da se more v današnjem eksistenčnem boju le zadostno izobraženo občinstvo uspešno razvijati, zato pa tudi bolj pazi, da se resnično izvaja novi obrtni zakon!

Ta zakon je stopil v veljavo dne 5. februarja 1. 1907. Za obrtnike je uvedel mnogo novega, pred vsem pa odreja, da bodo postajali v bodoče mojstri le resnično zadostno izobraženi obrtniki. — Dolej za duševno obrtnikovo izobrazbo ni nihče vprašal. Obrtniki so se učili 2 ali 3 leta kot vajenci, po tej dobi so dobivali od mojstrov ali zadrug učna izpričevala, so službovali par let kot pomočniki in kot taki so si brez težave dobivali dovoljenje za izvrševanje samostojne obrti.

Po novem zakonu bo to drugače! — Vsak vajenec se mora učiti najmanj 2 in največ 4 leta, in mojster oziroma zadruga mu da izpričevalo. S tem pa še ni pravi pomočnik, ampak le pomagač. Ako hoče postati pomočnik, mora napraviti pred posebno izpraševalno komisijo pomočniški izpit. Ta obstoji v tem, da pomagač dokaže, da zna praktično zares izvrševati svojo obrt, — dokazati pa mora tudi, da je za obrt primerno teoretično izobražen! — Vprašan je namreč pri izpitu iz obrtnega računstva razne kalkulacije, pokazati mora, da razume knjigovodstvo in da bo zmožen v vsakem slučaju samostojno korespondirati s svojimi odjemalci. — Šele na to mu izda izpitna komisija pomočniško izpričevalo. Kot pomočnik mora služiti vsaj 2 leti, potem pa na podlagi svojega pomočniškega izpričevala lahko prosi za dovoljenje, da sme priti četi obrt kot mojster.

Postati samostojen obrtnik po novem obrtnem zakonu tedaj ni lahko, in tako je prav! — Velika večina današnjih mojstrov zna komaj, komaj napisati račun o svojih izdelkih. Da bi si vodili knjigovodstvo, ali da bi sami dopisovali v lepem jeziku svojim odjemalcem, tvojnicam itd., je popolnoma izključeno! — In res je, ako pravi ministrstvo: »Taki obrtniki so sramota za kulturno državo.« Poudariti pa moramo zlasti, da so taki ljudje tudi sami zase veliki reveži; v potu svojega obraza si zaslužijo komaj toliko, da se beraško preživijo. Da bi tekmovali med seboj, oziroma dosegli uspehe proti izobraženejšemu tujcu, o tem ni niti govora! — Da se temu odpomore, je ustanovila država obrtno-nadaljevalne šole, v katerih se vajenci teoretično primerno izobražijo. Zato je pa tudi ukazala, da so po § 99. b obrtnega reda vsi vajenci primorani te šole obiskovati. § 100. obrtnega reda pa odločno ukazuje mojstrom, da morajo dati vajencem za

obiskovanje teh šol zadosti časa, drugače se jih kaznuje z globo od 5—200 K, in če še to ne pomaga, se jim odvzame pravica imeti vajence!

Do sedaj je bila v Trstu le na italijanski obrtni šoli za vajence vseh narodnosti obrtno-nadaljevalna šola. Naši slovenski dečki se seveda na tej šoli niso naučili ničesar, saj se tu poučuje samo v laškem jeziku! Letos smo pa s podporo naših slovenskih denarnih zavodov mogli tudi Slovenci otvoriti na tukajšnji »Slovenski trgovski šoli« za vajence vseh strok svojo slovensko obrtno nadaljevalno šolo!

Obrtniki! Ako nočete priti v navzkrižje z zakonom in vam je le količkaj pri srcu napredek slovenske obrti v Trstu in njega okolici in napredek Slovenstva sploh, pošljite svoje vajence v našo obrtno-nadaljevalno šolo in poskrbite tako, da bo mogoče našemu obrtnemu naraščanju uspešno konkurirati z vedno bolj vsiljivim tujcem, ki so mu že davno na razpolago dobrote obrtnih izobraževališč omenjene vrste, ter mu je zato možno že sedaj zavzemati povsod boljša mesta, dočim se mora zadovoljiti nešolani domačin v zlic vsej nadarjenosti in pridnosti z delom in zaslužkom slabše vrste.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je imelo dne 8. decembra 1912 svoje glavno zborovanje v Bočni. Predsednik tovariš Kelc pozdravi navzočnike, posebe še imenoma milega nam gosta nadučitelja v p. Kodermana in gospo tov. Pulka, čestita na prestanem izpitu usposobljenosti, oziroma stalnega nameščenja tov. Pirc, Gočar, Rojnik, Rožanc ter posebno tople pozdravlja tov. Pulka, naduč. na Gorici, spominja se usode, katera je nenadoma zadela tov. Knafliča in njega, želeč obema najuspešnejšega dela na njujinih sedajšnjih mestih. Po prečitaniu dopisa od društva »Selbsthilfe« se prav posebno priporoča, da vsi udje, posebno naredivši izpit usposobljenosti, pristopijo k slovenskemu društvu »Jubilejna Samopomoč«. Za nabiranje udov v našem okraju je bila določena gospodična tov. Rojnikova na Gorici, pošta Rečica v Sav. dolini, kateri naj blagovoli predsednik navedega društva tov. Schmeidek v kratkem doposlal svoj naslov in zaznamek udov, ki so že pristopili od nas, da se bo vedela ravnati pri agitaciji. Tov. Kocbek prečita neki dopis zadevajoč stanovske zadeve, na kar se je vnela prav živahna debata ter sklenil soglasno sledeči predlog: »Zveza štaj. slovenski učiteljev in učiteljic« naj v zvezi z »Lehrerbundom« dela z vsemi postavno dopuščenimi sredstvi na to, da se v prihodnje nobena učiteljska moč, storivša svojo stanovsko dolžnost in delujoča popolnem v smislu narodovega napredka, ne prestavlja iz uradnih ozirih pred disciplinarno preiskavo, ker drugače trpi napredek dotične šole in ugled učiteljstva.« Na drugo poročilo tov. Kocbeka se sklene z ozirom na neko posebno stanovsko zadevo, da se v poravnavo sporov, nastavljenih med učiteljstvom v šolskih zadevah, izvoli posebni obrambni odsek, ki ima preiskati vso zadevo, preden dopse predpostavljenim šolskim oblastem ter se ima dotično učiteljstvo ravnati po sklepu tega odbora; kot obrambni odsek se izvoli odbor učiteljskega društva, na katerega se je učiteljskemu osebju tega okraja obračati tozadevno z natančnimi dokazi in pojasnili. Tov. Bizjak kot bivši udeleženec pettedenskega pouka na kmetijskih šoli v Sv. Juriju ob južni žel. nam je poročal praj zanimivo o izletih, ki so se jih udeležili učitelji-gojenci navedene šole v svrhu nadaljnje izobrazbe v kmetijskih strokah, ter je žel za svoj temeljito sestavljen referat prav zaslužno pohvalo navzočnikov. Tajnica gospica Pirčeva je poročala o delovanju učiteljskega društva v tem letu ter se ji predsednik v imenu društva zahvali za njen trud in temeljito poročilo.

Kakor menda vsako, tako tudi naše društvo šepa v finančnih zadevah. Tovariš blagajnik ima jako mukotrpen in brezuspešen trud, da bi spravil v red naše denarne zadeve. Sklenilo se je mlačneže še ostro opomniti na njihovo stanovsko dolžnost, ki morajo vendar dobro vedeti, da brez nič ni nič. Svoječasno se je namreč soglasno sklenilo, da je dolžnost vsake učiteljske osebe, da pripada k tistemu učiteljskemu društvu, ki se nahaja v dotičnem okraju. Naobraženega značajneža — in k tem se prišteva učiteljstvo — menda ne bo treba opominjati na dolžnosti, ki jih ima storiti. Tedaj! — Ako kateri ne more vsega naenkrat poravnati, naj si razdeli plačevanje na mesečne obroke ter naj vse plačila izvršuje potom učiteljske zadruge v Celju; dotične tiskovine so menda prejele vse učiteljske osebe. Obenem naj javijo to predsedniku ali

blagajniku učiteljskega društva! Vsaka reč se mora spraviti v red, tedaj tudi ta!

Na to je bil izvoljen soglasno prejšnji društveni odbor, in sicer predsednik Kelc, nam. Terčak, blagajnik Burdjan, tajnica Pirčeva ozir. nam. Deleja; odbornika: tovariša Bizjak in Korban.

Ko se je še soglasno sklenilo, naj izstopi vse slovensko učiteljstvo iz družbe sv. Mohorja, in dela z vsemi silami na to, da izstopijo tudi drugi, ker družba objavlja nesramne spise ravno o tistem stanu, ki se je največ trudil, da je število društvenikov tako močno naraslo, oziroma naj »Zveza« in »Zaveza« odločno zahtevata, da društveni odbor navedene družbe opusti v popolnem tako nesramne objave, kar ni pričakovati, sklene predsednik živahno in zanimivo zborovanje, zahvalivši se za zopet mu izkazano čast. Prihodnjic vsi na Gorico!

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. decembra v dvorani Narodnega doma v Konjicah. Obisk je bil dovoljen, kar priča, da imajo člani društva dobro voljo in se zavedajo velikega pomena svoje stanovske organizacije.

Kot gost je zborovanju prisostvovala gdč. Gosakova iz Št. Jerneja, kot novi član pa se je z veseljem sprejel tovariš Kotnik Jožef iz Rakovca.

Po predsednikovem pozdravu so se vzeli na znanje razni dopisi in poročila tovariša predsednika Schella o XXIV. glavni skupščini »Zaveza« v Celju. Referatoma tov. Schella »O okrajnih stanovskih zadevah« in pa tov. Bobiča »Nekaj malega o naših aktualnih vprašanjih« je sledila volitev odbora, v katerega so bili izvoljeni sledeči tovariši, ozir. tovarišice: Schell, predsednik; Bobič, podpredsednik; Žgajner, tajnik; gdč. Pavličeva, blagajničarka; ga. Petričeva knjižničarka in odborniki: Serajnik, ga. Mravljakova in Kerhlanke.

Izmed drugih točk dnevnega reda je omeniti soglasno sprejeti predlog, da se učiteljstvo tega okraja zaradi dr. Pregeleje, v koledarju (1913) »Družbe sv. Mohorja« se nahajajoče povesti, v kateri se slika učitelj kot pohujševalec in zapeljivec ljudstva, odslej ne bo več vpisalo kot član družbe; poleg tega bo učiteljstvo vplivalo na okrajne šolske svete i. dr., da odslej ne bodo več naročili knjig učiteljem sovražne družbe, želeli je, da temu zgledu sledijo tudi druga slovenska učiteljska društva.

Prihodnje zborovanje bo začetkoma meseca marcija 1913 v Konjicah.

Po zborovanju se je vršila v isti dvorani nepriljubena prosta zabava, pri kateri nam je sedanji gostilničar »Narodnega doma« prav dobro in po ceni postregel, zakar se mu izreka na tem mestu zahvala.

F. B.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo svoje prvo zborovanje v novem šolskem letu v četrtek, dne 5. decembra v Ormožu. Zborovanja se je udeležilo 21 članov, t. j. 60%. Udeležba bi bila lahko boljša, ko ne bi imeli nekateri člani navado, da opravijo svoje privatne posle najrajši na dan društvenega zborovanja.

Predsednik tov. Rajšp omenja v svojem pozdravu bedno stanje učiteljstva, ki leta in leta zaman prosiči za izboljšanje plač. Ni čuda, da je že marsikateri uklonil svoj tilnik in se vdal tihi resignaciji. Vsa učiteljska duševnost je postala takorekoč pasivna. Zato trpi tudi naš nastop napram javnosti in naša stanovska zborovanja so vedno slabše obiskana. Nadalje nam pojasni naše razmere napram nemškemu Verbandu, ki je poslal Zvezi grajalno pismo, kjer se nam očita nedelavnost v zadevi izboljšanja učiteljskih plač. Zaradi tega je storila Zveza odločne korake ter zahtevala, da se poravna ta krivica v »Päd. Zeitschrift«. To se sicer še ni zgodilo, a čitali smo zopet o drugi netaktnosti Verbanda v zadevi učiteljev-prostovoljcev. Lehrerbundu bo treba temeljito pojasniti, da je edino ta upravičen zastopati skupne interese štajerskega učiteljstva ne pa Verband. Iz tega je pa tudi razvidno, da se naša deželna organizacija nekako sumljivo ruši. Z željo, da bi prinesla prihodnja pomlad vsemu učiteljstvu obilo cvetja in uresničenja vseh njegovih zahtev, otvarja tov. predsednik zborovanje.

Društvu je pristopil tov. Rakuša iz Sv. Lenarta. Predsednik ga pozdravi kot našega najmlajšega tovariša, želeč, da bi prav marljivo poseal naša zborovanja.

Podpredsednik tov. Porekar izreka tov. Rajšpu v imenu društva sožalje povodom smrti ljubljene soproge in dragega očeta. V znak sožalja se vzdignejo zborovalci s sedežev.

Po prečitaniu zapisnika zadnje seje se omenijo razni dopisi. Društvo »Selbsthilfe« želi imeti v vsakem okraju zapužnika. To se odkloni, pač pa se naprosi društvo, da naznani vsak slučaj smrti ne le v »Päd. Zeitschrift« in »Popotniku«, ampak tudi v »Učit. Tovarišu«. Priporoča se pristop k Selbsthilfe in Samopomoči.

Tvrdka Zinauer pri Sv. Jakobu v Slov. goricaht je poslala na ogled stereoskop z lepimi kronoplastičnimi podobami, ki krasno učinkujejo. Kdor želi aparat za šolo ali zase, naj si ga ogleda pri tov. predsedniku. (To v znanje neudeležencem!)

Tov. Rosina je na kratko poročal o izpremembi na Balkanu od miru v San Stefanu do danes. Zborovalci so bili tovarišu za zanimivo predavanje prav hvaležni.

Drugi predavatelj, tov. Šijanec, je slikal na njemu lasten humorističen način izlet na Ivanjšico. S svojim zdravim humorjem je mnogo pripomogel k dobremu razpoloženju zborovalcev. Hvala mu!

Govorilo se je tudi o znanem pamfletu na učiteljstvo v letošnjem Mohorjevem koledarju. O stališču, ki ga naj zavzame učiteljstvo napram družbi, se ni sklepalo, ampak se to prepusti našemu parlamentu — Zavezi.

Prihodnje zborovanje, združeno z občnim zborom, je 6. februarja 1913 v Ormožu. —ič.

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj je zborovalo dne 5. decembra t. l. v Gorici v »Trgovskem domu«. Podpredsednik tovariš Leopold Furlani opraviči odsotnost predsednika tov. Križmana, nato pozdravi navzoče učiteljstvo ter sporoči, da ni mogoče predavati gosp. profesorju dr. Ozvaldu, ker se je močno prehladil. Predaval bo pri prihodnjem zborovanju.

Na to se spomni pokojnega cesarskega svetnika Vodopivca, bivšega šolskega nadzornika, ki je preminul dne 28. novembra 1912 v Gorici. Pokojni je bil prijatelj učiteljstva, prihajal je vedno k zborovanjem ter se živo zanimal za učiteljski napredek. Ker si je bil pridobil mnogo zaslug za učiteljstvo in sploh za šolstvo, ga je bilo pred leti učiteljsko društvo imenovalo tudi častnim članom. Pogreba se je udeležilo učiteljstvo v velikem številu ter mu položilo v znak hvaležnosti venec na krsto. V znak sožalja so vsi navzoči učitelji vstali s svojih sedežev.

Dalje prečita pismo gospoda profesorja Fr. Finšgerja, bivšega nadzornika, v katerem izreka svojo iskreno zahvalo vsemu učiteljstvu okraja goriškega za vse mnogoštevilne dokaze ljubezni, zahvaljuje se za častno članstvo in diplomu.

Sklenilo se je ustanoviti v smislu Zavezinih pravil Deželno učiteljsko društvo za Goriško. Odpošlje se deputacijo v Trst k deželnemu šolskemu svetu, da pospeši in ugodno reši prošnje onih učiteljev goriškega okraja, ki so v zadnjih letih zaprosili za definitivno nameščenje. V deputacijo so bili voljeni tovariši: Križman Ign., Bajt Franc in Medvešček Peter.

Končno se sklene še naprositi c. kr. okrajni šolski svet, naj naroči za vse šole goriškega okraja načrte za risanje, ki so izšli na Dunaju v c. kr. zalogi šolskih knjig.

Politiški pregled.

* **Gosposka zbornica avstrijska.** Gosposka zbornica je 30. novembra končala razpravo glede službene pragmatike. Predloga je sprejeta z vsemi izpremembami, katere je nasvetovala komisija. Tudi dodatni predlogi kneza Schwarzenberga, ki določajo poostreitev koalicijske pravice državnih uradnikov, so bili sprejeti. Predloga odide sedaj zopet v poslansko zbornico.

* **Državni zbor.** Nemškonoardna korespondenca poroča, da se vrši zadnja seja poslaniške zbornice 20. t. m. in da se zbornica zopet snide 15. januarja, da reši tekoče zadeve. Delegacije bodo zborovale pred Veliko nočjo. Po 20. decembru bo več deželnih zborov zborovalo. Gosposka zbornica ima sejo dne 17. decembra. Predsednik poslaniške zbornice dr. Sylvester je izjavil, da se bo moral poslovnik le začasno podaljšati in da bo zadnja seja 20. decembra. V sedmih dneh mora zbornica rešiti vse nujne zadeve, a rešila jih bo le, če bodo govorniki kratko govorili. Ako le ena stranka nastopi z daljšimi govori, se brambne predloge, mali finančni načrt, službena pragmatika, začasni proračun in začasno podaljšanje poslovnika (lex dr. Krek-dr. Kramar) ne bodo mogle pravčasno rešiti.

* **Nadvojvoda Franc Ferdinand** se je mudil te dni na lovu kot gost nemškega cesarja. Ta obisk je bil seveda tudi političnega značaja, in nadvojvoda je gotovo imel s cesarjem Viljemom prav obsežne pogovore o sedanjem položaju. Listi poročajo, da bo nemški cesar vplival ugodno na rusko politiko glede srbskega vprašanja. Istočasno se je mudil v Berlinu tudi šef generalnega štaba Schemua in konfederal s šefom nemškega generalnega štaba Moltkejem.

* **Kako se bo rešilo vprašanje glede Hrvaške.** General Rhemen je imenovan za poveljnika 13. armadnega zbora v Za-

Šolske potreščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

grebu. Njemu pa baje ni izročena le vojaška oblast, marveč je bil postavljen, da kontrolira Cuvaja, Policijski komisar bo moral sedaj referirati i Cuvaju i Rhemenu. Torej ima Hrvaška na ta način kar dva komisarja.

* **Svetovni položaj** je orisal angleški ministrski predsednik Asquith sledeče: Že pred 14 dnevi sem poizkušal pojasniti naše stališče in kakor mislim tudi stališče drugih držav. To stališče se bistveno od takrat ni izpremenilo. Mi in vsi želimo, da se ustavi nadaljno prelivanje krvi. Še bolj želimo, da se konflikt omeji. V tem oziru delajo vlade skupno. In danes ponavljam z veseljem, da smo vsi prepričani, da je v tej skupni politiki nas vseh edinost. V interesu miru in trajnega mirovnega stanja pa leži, da se za sedaj opuste vsa podrobna vprašanja in da se vse zadeve rešijo pri splošnem, končnem obračunu, ko pride za to primeren čas.

* **Dunajski občinski svet** je na predlog obč. svetnika Gussenbauerja sklenil zvišati podporo »Südmarki« od 3000 na 5000 K in »Ostmarki« od 3000 na 5000 K.

* **Balkanska zveza in Evropa.** Bolgarski vladni organ »Mir« piše: »Z ozirom na položaj na Vzhodu in z ozirom na dejstvo, da so na Balkanu zainteresirane več ali manj vse evropske velesile, je Balkanska Zveza hotela varovati ugled velesil in je zato še pred zavzetjem Dardanel in Carigrada sklenila premirje s Turčijo. S tem je Balkanska Zveza pokazala svojo dobro voljo in tudi znatno izboljšala mednarodno situacijo. Upamo torej, da bodo tudi velesile varovale našo čast in naš ugled in nam šle pri rešitvi balkanskega problema pošteno na roko.

* **Obsodba jugoslovanskih dijakov na Dunaju.** Zaradi znanih demonstracij dne 24. nov. na Dunaju je bilo zatoženih 14 dijakov, večinoma Srbov, da so zakrivali žaljenje Veličanstva in kričali: Živela Srbija. Vsi so tajili. Obsojeni so: Bukvič zaradi razžaljenja Veličanstva na 6 mesecev težke ječe. Trije so dobili zaradi hujskanja po 14 dni, eden pa 10 dni strote ječe. Drugi so dobili po en teden zapora in eden je bil oproščen.

* **Obnovitev trozveze.** Pogodba o podaljšanju trozveze se je obnovila na Dunaju. Podpisali so jo v zunanem ministru grof Berchtold, nemški in italijanski poslanik. Podaljšala se je za šest let. Če bi pogodbe ne bili podpisali, bi se bila po določilih samaobsebi za šest let podaljšala. Meseca novembra, ko je bival cesar v Budimpešti, sta se podala nemški in laški poslanik v Budimpešto, kjer so se pričeli pogajati o podaljšanju trozveze. Z ozirom na sedanji položaj so sklenili, da se o obnovitvi trozveze javnost obvesti in da se, kakor piše »Kölnische Zeitung«, svetu dokaže, da je trozveza složna.

Obrambni vestnik.

** »Cvetke« klerikalnega časopisja. Klerikalno glasilo »Novi Čas« v Gorici ponuja v 49. št. z dne 6. decembra 1912, menda kot »Miklavžev dar«, sledeče vrnjive cvetke: **Liberalno učiteljstvo in Mohorjeva družba.** Liberalno učiteljstvo hoče izstopiti iz Mohorjeve družbe radi dr. Pregljeve povesti »Preslepljeni in oteti«. Pravijo, da je v povesti žaljen učiteljski stan. Mi liberalnih učiteljev ne bomo prosili, naj ostanejo pri Mohorjevi družbi. V resnici za to družbo že dolgo nemarajo, ker je katoliška. Zato o tem nobene besede. Pač pa o povesti! Povest slika delovanje svobodomiselnega učitelja med priprostim ljudstvom na deželi. Kdor pozna razmere, ve kaj svobodomiselnega agitator napravi iz sicer dobrega ljudstva. In ker ravno liberalno učiteljstvo stoji v prvih vrstah svobodomiselnih agitatorjev, zato je pisatelj v povesti tudi učitelja postavil na to mesto. Če se tega mesta sramujete v povesti, zakaj se ga ne sramujete, ko doma širite svobodomiselno kugo med ljudi, ki še kaj dajo na vas? Zrasramovanja učiteljskega stanu v povesti ni. Orisano je le vaše delovanje, liberalni učitelji. In pisatelj je na koncu povest še oblažil s tem, da se je učitelj pred smrtjo spravil z Bogom. Ali se norda tega sramujete, liberalni gospodje? Na povest se jezite, ker je pisana v batoliškem duhu. Zakaj pa ne vidite svojih liberalnih pisateljev dr. Tavčarja, Cankarja, ki v svojih spisih tako smešita več učiteljski stan, da bi bili vsi učitelji res lahko ogorčeni. Toda liberalni učitelji tega ne čutijo, ker pisatelj je svobodomislec in poleg učiteljstva je tam osmešen tupatam tudi kak far in klerikalizem. In to je vendar glavna pri vas! Zato manj hinavščine!

»Učit, Tovariš« je že pisal o Pregljevem skrupalcu. Torej škoda besed! Jaz dostavljam le še sledeče:

»Zasramovanja učiteljskega stanu ni v povesti«, pravi goriški list. Kaj pa je to morebiti pohvala, če pravi star vaški župnik v pogovoru z učiteljem: »Ostanite pri abezedniku in pustite Boga meni!«

To je veliko preziranje in podcenjevanje učiteljskega stanu. Seveda pisatelj Pregelj in z njim farovski gospodje bi radi videli, da bi tudi mi učitelji »se sklonili in poljubili takemu duhovniku roko!« Ne boš tega čakal, dragi Janez! — Dr. Pregelj je že v prvem spisu v letošnjem Mohorjevem koledarju dokazal, kako je ves prožet klerikalnega duha! Kdo bi sicer tako hvalil »kranjskega apostola«, fanatičnega škofa Tomaža Chröna! A vendar je ta spis mnogo boljši od Pregljeve povesti: »Preslepljeni in oteti«.

Take »povesti« bi se moral sramovati vsak četrtišolec! To je skrupalca, ki ne kaže najmanjšega pripovedalnega talenta. Vse je nekako nejasno in zmešano. In kar je največ, ta doktor in profesor je dokazal, da sam slovenščine ne zna! Ali hočete kaj dokazov? Evo jih le nekaj!

»Božičen večer je bil«, (pravilno: Božični...) »... mu ne gre slabo...« To je italijanizem! (Pravilno: ... mu ni ali ne godi se mu slabo.) »Le zapodi otroce« (nam. otroke). »Peter ni odgovoril nič« (pravilno: ničesar!) »on pride me počakati...« Bravo, gospod doktor in profesor! Vsak prvošolec ve, da mora tu stati namenilnik, ne nedolčnik!

Torej slovnico v roko, učeni gospod! Zdjaj pa pogledimo, kaj še nadalje piše goriški list!

Učitelj aretiran radi tatvine. V Ronkah so zaprli nadučitelja Jos. Bosma, ki je pokradel mnogo denarja župniku v Villi Vicentini. Nadučitelj je pogosto zahajal v župnišče v Villo Vicentino, kjer mu je župnik vse zaupal. Zgodilo pa se je pred dvema leti, da je župnik izgubil ključ od blagajne. — Župnik je k stari ključavnici enostavno dal napraviti nov ključ. Od tedaj pa mu je vedno zmanjkovalo denarja v blagajni. Sedaj je župnik zaznamoval bankovce ter o tem obvestil tudi župana. Te dni je nadučitelj Bosma prišel k županu plačevati neko stvar z zaznamovanimi bankovci. Tako je stvar prišla na dan in nadučitelja so aretirali. Pri njem so našli izgubljeni ključ ter še nekaj bankovcev. Vsega skupaj je zmanjkalo župniku na ta način 2000 K.

Le pomislite! Zadnje dni poročajo o dveh zločinih, ki sta jih zagrešila učitelja. V preiskovalnem zaporu je baje neki učitelj, ki je hotel zastupiti škofa Mahniča in zaprt je nadučitelj Bosma radi tatvine. Velika krivica bi se delala vsemu učiteljstvu, če bi sedaj kdo prišel in dejal: Glejte, taki so! To bi bila grozna krivica in vredna vse obsodbe. Toda, gospodje liberalni učitelji, vi bi proti taki krivici nesmeli niti protestirati. Le premislite, kolikrat so vaši liberalni in socialistični listi poročali največkrat o izmišljenih pregreških kakega duhovnika. In tedaj ste vse pobožno zavili oči proti nebu in ste rekli: »Glejte, taki so farji!« Gospodje liberalci! Na teh dveh slučajih spoznajite, kolike krivice ste prizadjali duhovnikom! Le premislite!

Glede notice o aretiranem učitelju rečemo le toliko, da se dobe v vsakem stanu kak izprijenci. Vendar je tu še posebno povdariti, da notica ne velja kakemu slovenskemu učitelju. Kar se pa godi med laškimi, ne velja za nas in nas sploh nič ne briga! Sicer je pa omenjeni nadučitelj gotovo kak — klerikalec, ker napredni učitelji, naj si bodo katerekoli narodnosti, se ne potikajo po — farovžih.

V notici »Le pomislite« pa »Novi Čas« pere duhovnike. Seveda poročajo liberalni in socialistični listi le »izmišljene« pregreške kakega duhovnika! — Če bi pa mi hoteli poročati o resničnih, dokazanih škandalih nekaterih posvečencev, potem bi šele odprli oči! Potem bi imeli pravi pojem o »izmišljotinah!« — Ali niste n. pr. lani brali v »Slovenskem Narodu« o »idili v nekem župnišču na Kranjskem.« — Tam je obzirno in ublaženo pojasnjeno, kaj se je godilo! In vendar dotični župnik še vedno služi v istem kraju; gđč. učiteljica pa je »iz službenih« ozirov dobila boljšo ugodnejšo službo in se ji prav

dobro godi pod patronanco naših klerikalcev, ker je pač vneta — Slomškarica! Dovolj ta zgled, pa imamo jih še na cente!

Zdjaj, ob zvršetku t. l. sklenimo napredni učitelji: **Ven vsi do zadnjega iz zasramujoče nas družbe sv. Mohorja, a tudi klerikalnemu časopisju dajmo slovo!**

Kranjske vesti.

—r— **Dr. Janko Vilfan.** V soboto je naglo umrl, mudivši se po opravkih v Ljubljani, dr. Janko Vilfan, odvetnik in deželni poslanec iz Radovljice. Pokojni dr. Vilfan je bil blaga in plemenita duša ter je vedno in povsod z vso iskrenostjo in odločnostjo zagovarjal koristi učiteljstva. Bodi ljubemu in odličnemu prijatelju učiteljstvu ohranjen najblajši spomin!

—r— **Učiteljstvo kranjskega okraja** voli glasom novega deželnega šolskega zakona dva zastopnika in dva namestnika za prihodnje šestletno dobo kot zastopnike v okrajni šolski svet meseca februarja l. 1913. — Učiteljstvo kranjskega okraja bo sklicano v ta namen v Kranj na določeni čas, ki pa se uradno razglasi še pravočasno. — Potni stroški se odmerijo vsem volilcem na ta način, kakor je običajen za uradne okrajne učiteljske konference. — Toliko že sedaj v informacijo!

—r— **Članom »Slovenske Šolske Matice«** naznanja tem potom učitelj V. Rus, poverjenik za kranjski šolski okraj, da naj pošljejo članarino za š. l. 1912/13 najkasneje do 21. decembra t. l. vsi oni, ki nameravajo ostati še nadalje člani tega za šolstvo tako važnega društva. — Na poznejše oglase se poverjenišvo ne more ozirati, ker je treba odposlati imenik članov centralnemu odboru »Sl. Š. M.« do gori omenjenega roka. — Zadnja leta je štel kranjski okraj okrog 50 članov, doslej pa je odposlalo članarino samo 10. dosedanjih društvenikov. Društvenina se je pobirala redno in vedno ob okrajnih učiteljskih konferencah, kar se pa letos ni moglo izvršiti, ker kranjski okraj — edini na Kranjskem! — ni imel letošnje leto te konference.

—r— **S potovanja** pripoveduje nekdo v »Dnevu« to-le zanimivost: »Bil sem na Jesenicah, kjer uganja svojo hinavščino fajmošter Skubic. V gostilni sem zvedel sledeče: Skubic je velik sovražnik učiteljstva, ki veliko trpi v nezdravih šolskih prostorih, da jim jemlje ugled, jih vedno obrekuje po časopisih, opravlja v katoliškem domu in posreduje razne neosnovane pritožbe. S tem pa ni zadovoljen. Učiteljstvu je odjedel 20 K mesečne stanarine, odjedel je običajno podporo za drva v znesku po 90 K. Ni še dosti. Hujskal je pri deželnem odboru, da tudi ni prejelo nobene draginjske doklade. Na kak način je potegnil Skubic deželni odbor, tega nihče ne ve. Gotovo je, da je fajmošter svoje hinavščine zelo vesel. Zato je prav velikomestno zabava po katoliških teatrih in prav učinkajoče prazni »firklčke« v dobrih krščanskih beznicah. Učiteljstvu priporočam, naj se ne trudi v šoli, zakaj bi telesno propadalo. Deželnemu odboru pa pravim: Če hoče kak revež imeti psa pri hiši, ga mora rediti; če pa hoče dežela imeti učitelje, jih mora pa tudi plačati tako vsaj žive lahko. Prepričan sem, da so vse informacije resnične in rečem samo: žalosno za naš čas.

—r— **Iz Metlike** nam poročajo: 90 let stari vpkokojni metliški učitelj Vencel Sturm je 5. decembra tu umrl. Pogreb je bil 7. decembra ob 2. uri popoldne. Blag mu spomin!

Štajerske vesti.

IVAN KOPRIVNIK

V Mariboru je 9. t. m. umrl prof. Ivan Koprivnik, c. kr. šolski svetnik. — Pokojni prof. Koprivnik je bil kremenit značaj in izvrsten učitelj, ki ga imamo ohranjenega v spominu izza mnogih naših zborovanj. Bil je iskren prijatelj naprednega slovenskega učiteljstva ter je vedno rad zahajal v našo družbo. Uspešno je deloval tudi na književnem polju. Bodi neupogljivemu značaju ohranjen trajen spomin tudi v naših vrstah!

—š— **Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga** v Celju je razposlala vsem šolskim vodstvom na Sp. Štajerskem naročilne liste ter vsem slov. štaj. učiteljstvu prav lične koledarčke brezplačno. Prosi-

mo, da izpolnite naročilne liste takoj in jih Učiteljski zadrugi v Celju vrnite, da lahko še pred novim letom vse knjige uredi in da z novim letom vse lepo funkcionira. Kdor še ni član zadruge, mora podpisati pristopni list, sicer se ne more po pravilih posluževati naročilnega lista. Nesprejete naročilne in pristopne liste blagovolijo šolska vodstva vrniti pod istim naslovom nazaj v Celje. Tudi bi bilo dobro, da se več izpolnjenih naročilnih listov vpošlje pod enim zavitkom. Kdor ni dobil, naj se oglasi pri šol. vodstvu ali Učiteljski zadrugi v Celju. Izvenštajersko učiteljstvo, ki želi naročilnega lista se naj oglasi pri Učiteljski zadrugi v Celju, ki ga na željo takoj vpošlje v izpolnitev.

—š— **Kaj je s poukom na Štajerskem v četrtek po Novem letu?** — Del štajerskega učiteljstva ni na jasnem, je li v četrtek po Novem letu 1913 poučevati ali ne! V slučaju, da deželni šolski svet drugače ne ukrene, je glasom odredb def. š. in u. r. k §§ 56—58 dotični četrtek na vsak način šola. V omenjeni odredbi je namreč razloženo povedano, da je v četrtek poučevati, ako je pred ali za tem dnevom šole prost dan; v navedeni odredbi se nikjer ne ločijo počitnice od drugih prostih dnevov ter tudi niso nikjer počitnice od te odredbe izvzete. Ker se v božične »počitnice« padajoče »Novo leto« zaradi povedanega ne more drugače tolmačiti kot »šole prost dan«, je v četrtek po Novem letu šola! — Kdor je drugega mnenja, se naj zgleda! F. B.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je v zadnji svoji seji imenoval suplentinjo Alojzijo Lebar pri Veliki Nedelji za definitivno učiteljico istotam, provizorično učiteljico pri Sv. Florjanu Frančiško Grilc definitivno istotam; dalje so imenovani definitivna učiteljica v Spod. Poljskavi Marija Goričan za definitivno učiteljico na Pristovi; nadučitelj Pavel Flere za nadučitelja v Letušu; prov. učiteljica Helena Goričan za def. istotam in prov. učiteljica Amalija Gnus v Zagorju za definitivno istotam. Pomožna učiteljica za ročna dela Marija Iglar v Ribnici je imenovana za učiteljico ročnih del. V začasni pokoj je stopila učiteljica v Šmartnem pri Slovenjemgradu, Marijana Vrečko.

—š— **Ukazni list za šolstvo v vojvodini Štajerski.** Deželni šolski svet bo z Novim letom začel izdajati »Ukazni list za šolstvo v vojvodini Štajerski.« Ta list bo vseboval nanovo izšle zakone v šolstvu, odredbe, predpise, razglase, poročila, osebne vesti in razpise služb. — Naročitvi tega ukaznega lista so zavezane vse dež. šolskemu svetu podrejene oblasti in vse javne ter s pravico javnosti opremljene šole in zavodi. — Nemški izvod stane na leto 5 K, nemško-slovenski pa 7 K.

—š— **Iz Gradca** nam poročajo: Uradni list naznanja, da je naučni minister za bodočo funkcijsko periodo imenoval na Spodnjem Štajerskem sledeče gg. za šolske nadzornike: za okrajno glavarstvo Celje-okolico Jožefa Supaneka, nadučitelja v Grižah; za okrajno glavarstvo Maribor-okolico Janeza Drelflaka, nadučitelja v Rogatcu; za okrajni glavarstvi Ptuj-okolica in Ljutomer nadučitelja v Cirkovcah Matijo Herica; za okrajno glavarstvo brežiško inkluzivno sodni okraj laški Gustava Voduška, ljudskošolskega ravnatelja v Trbovljah; za okrajni glavarstvi Slovenjgradec in Konjice Alojza Schechla, učitelja v Gornjem gradu. Za mesto Maribor je šolski nadzornik ravnatelj Frisch, za mesto Celje in nemške šole v Posavju ravnatelj Proft, za mesto Ptuj in nemške šole v Podravju ravnatelj Sterling v Ptuju. Takozvani nemški ljudskošolski nadzorovalni okraj na Spodnjem Štajerskem se je torej razdelil — seveda in svrhu lažje pomemčevalne agitacije in v svrhu pomnoženja nemškega posestnega stanja.

Koroške vesti.

—k— **Volitev zastopnika v okrajni šolski svet za velikovski okraj** se je vršila v ponedeljek, 2. t. m., in je sijajno izpala. Slovenski kandidat, župan občine Klobasnice, Ferd. Kraiger, p. d. Žloker, je pridobil 16 glasov proti 12, ki so bili oddani od nemškutarjev za gosp. Niederdorferja iz Zel. kaplje. Pač lahko bi imele občine dva zastopnika v šolskem svetu, ko bi se naši slovenski župani otresli narodne mlačnosti! Čestitamo prav iz srca krasni zmagi! Živel naš župan Kraiger!

—k— **Če je preveč.** »Südmarka« na Koroškem je pričela nabirati za takozvano

Schillerjevo zbirko. Izdala je v ta namen oklic — ki ga pa je koroška deželna vlada zaplenila zaradi hujskanja proti Sloven-
cem. Vendar je enkrat nemška deželna vlada prišla do spoznanja, da mora običaj-
no hujskanje prenehati.

Tržaške vesti.

—t— Štipendij iz štipendijske usta-
nove Ivan Marija Vatovec za slovenske
dijake tržaške gimnazije. Odbor »Dija-
škega podpornega društva v Trstu«
podeljuje za šolsko leto 1912/13 iz gori imeno-
vane ustanove in po določilih ustanovne-
ga pisma dva štipendija v znesku K 200.
Pravico do štipendija imajo pridni, na-
darjeni in potrebni ubožni dijaki tržaške
državne gimnazije, ki so slovenske narod-
nosti ter obiskujejo obilgatni slovenski
tečaj na istem zavodu. Ako so sicer dani
vsi pogoji, imajo prednost dijaki, rojeni
pri Sv. Ivanu pri Trstu, in ako bi takih ne
bilo, dijaki, rojeni v tržaški okolici. —
Prošnje za podelitev morajo biti pismene
in opremljene z listinami v sledečem od-
stavku ter poslani s pošto na podpisani
odbor v roke društvenega tajnika Miro-
slava Pretnerja, vodje c. kr. pripravnice
srednjih šol v Trstu, ulica Fontana št. 10,
II. nadstropje. — Prošnjam je priložiti:
rojstni in krstni list, šolska izpričevala
vsaj poslednjih dveh tečajev, potrdilo rav-
nateljstva tržaške državne gimnazije o
tem, da je prosilec vpisan kot redni dijak
tega zavoda in da obiskuje obilgatni slo-
venski tečaj, in končno ubožni list. —
Prošnje je vložiti najdalje do 26. decem-
bra 1912; na kasneje dospele prošnje se
odbor ne sme ozirati.

Splošni vestnik.

Alfirevič pred porotniki v Celovcu.
Dne 9. decembra se je vršila pred poroto
v Celovcu razprava proti 19letnemu Iva-
nu Alfireviču iz Zadra, učiteljskišniku v
Zagreb, ki je bil obtožen soudeležbe pri
atentatu Jukičevem na komisarja Cuvaja.
— Preiskava se je vršila v Zadru, za
razpravo je bila delegirana porota v Cel-
ovcu. — Alfirevič je bil, kakor znano,
aretiran z mnogimi drugimi dijaki in vr-
žen v zapor. V preskavi je priznal, da je
slišal od nekega Cesarca nekaj »aten-
tatu, ali je smatral vse to le prazno be-
sedičenje. — Porotniki v Celovcu so z
11 glasovi zanikali vsako sokrivdo Alfire-
viča na Jukičevem atentatu, in Alfirevič
je bil oproščen obtožbe.

Naše šolstvo. Uradni »Osservatore«
v Trstu je priobčil sledečo vest: Minister
za uk in bogočastje je podelil pravico jav-
nosti dvorazredni zasebni ljudski šoli s
slovenskim učnim jezikom v Krmini, ki jo
vzdržuje Družba sv. Cirila in Metoda, s
šolskim letom 1912/13 in otvoritve z leto-
šnjim šolskim letom enorazredni zasebni
ljudski šoli s hrvaškim učnim jezikom v
Poreču, ki jo vzdržuje CMD. za Istro.

**Slovanske dijake pretepajo na Duna-
ju.** Sovražnost proti Jugoslovanom na
Dunaju narašča. Osebnost varnost dijakov
je ogrožena. Dva slovenska dijaka Birsa
in Golob sta se mirno izprehajala in govo-
rila med seboj seveda slovensko. Kar so
ju napadli nemški pasantje in pretepali do
krvi. Deputacija dijakov je šla do dr. Gre-
gorina, ki jim je obljubil pomoč.

Slovenskemu rodoljubju! Hvalevred-
ne so naše simpatije za balkanske brate.
Jako častne so žrtve iz vseh slovenskih
pokrajin. Toda pri tem ne smemo poza-
biti tudi na lastno obrambo. V domačih
vilajetih na Koroškem, Štajerskem, Pri-
morskem in Kočevskem je odvilen ob-
stoj ali pogin na tisoče mlade slovenske
raje od dobrotljivosti slovenskega rodo-
ljubja! Družba sv. Cirila in Metoda, ki re-
šuje s šolami našo nedolžno rajo, je zadnje
čase skoraj popolnoma pozabljena. Že
dva meseca ne dobiva malodane nikakih
prispevkov. Rodoljubi pomagajte! Okle-
nite se zopet podružnic, pobirajte članari-
no in izredne prispevke, prirejte vese-
lice in sestanke, naročite družbeno bla-
go, posebno lepe nove božične razgledni-
ce, kolke, računske listke itd. Nikaki sve-
tovni dogodki ne smejo prikrajšati naše
narodne braniteljice!

Dober zgled mladini. V vrstah bolgar-
ske armade je tudi precejšnje število sta-
rih vojakov, ki so se bili s Turki že leta
1877., a zdaj so se javili kot prostovoljci.
— »Mi smo dolžni dati dober zgled mla-
dini,« tako ponosno govore. Ko so jih
sprejeli in uvrstili v vojaške redove, so
prišli nekateri v take oddelke, kjer so po-
veljniki njihovi lastni sinovi, n. pr. kot
stotniki ali še večje šarže. Nekateri imajo
po štiri do pet sinov v vojski, in očetje
se bijejo s sinovi ramo ob rami, in tako
dajejo mladini dober zgled. Tako-le vele:
»Vse, kar imamo, radi damo za dom in
svobodo. Naj umremo kot starci za svo-
bodo mladega roda!« — Tako piše prof.
Bezenšek iz Sofije v »Slovencu«!

Listnica uredništva.

Št.: Novo leto (1. januar) je še dan,
ki spada k božičnim počitnicam, torej tega
dneva ni treba nadomeščati, zato v če-
trtek, dne 2. januarja, ni treba imeti po-
uka. Izvršilni predpis izrečno pravi, da
trajajo božične počitnice do vstevšega 1.
januarja. Jasno je torej, da so ta dan še
počitnice, a počitnic ni treba nadomeščati.
Z dopisom iz Štajerske, priobčenim na
drugem mestu, se mi ne strinjamo.

SUKNO in modno blago za gospode in
gospo priporoča izvozna hiša
PROKOP SKORKOVSKÝ in sin
v Humpolcu na Češkem
Vzorci na željo franco. Zelo
zmerne cene. Na željo dam tu
izgotoviti gosposke obleke.

Uradni razpis učiteljskih služb.

Št. 2311. Kranjsko.
Na enorazredni ljudski šoli v Savi se razpisuje
s tem učiteljska služba v stalno nameščenje.
Pravilno opremljene prošnje je predložiti
semkaj predpisanim potom.
Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski
javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo
z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo
popolno telesno sposobnost za šolsko službo.
C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 6. decembra 1912.

Št. 779. Štajersko.

Cezanjevci, 3r., meš. lj. š., II. kr. r., uč-
teljsko mesto, n. in sl. Pr. o. prošnje do 15. januarja
1913 na kr. š. sv. Cezanjevci, pošta Ljutomer.
C. kr. okr. šolski svet Ljutomer,
dne 6. decembra 1912.

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

(II. pomnožena izdaja) po 20 vin. komad
priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani,
Krojaška ulica 8./II.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroč
zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsové

učiteljeve soproge, v Novém Hradku p. Met.
(dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih dru-
štev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov cefera
kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m
za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko,
franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.
Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.
Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorci blaga
zastojni in franko.

..... Solidno delo!

Tovarna šol. zvezkov

M. Grubbauerja sinovi

:: Line ob Donavi ::

priporoča slav. učiteljstvu svoje
izvrstne izdelke, posebno
zvezke in risanke za ljud-
ske šole.

Zvezki se dobivajo v vseh
trgovinah papirnate stroke v
mestu in na deželi.

Postrežba točna.

..... Dober papir!

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

— poleg „Figovca“ —

priporoča svojo veliko zalogo stekla,
porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal,
okvirov, šip itd. Tintnike za solske
klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna stekarska
dela, tudi nova šolska poslopja
::: na deželi itd. :::

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim
vodstvom in gg. učiteljem
za izvrševanje vseh v knji-
goveško stroko spadajočih
del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta



Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Priporočajte in širite naš list!

Knjigoveznica

Iv. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela,
galanterijo, passepartuje itd. Posebno
močna vez za knjižnice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

Učiteljska tiskarna

r. z. z. o. z.

VIII Ljubljana

Frančiškanska ulica št. 8.

priporoča:

Kuverte za šol. naznanila, negumirane.
Uradne kuverte z napisom za šol. vodstva
in krajne šolske svete.

Učne načrte za vse kategorije šol.
Načela za občni učni načrt ponavljalne
šole.

Cesarsko pesem, čveteroglasno.

Telovadba, Brunet.

Narodne pesmi, J. Žirovnik, I in II. zve-
zek.

Slava cesarju Francu Jožefu I. in besedilo
E. Adamič.

O prvinah in skupinah, Stupar.

Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe?
Dr. E. Bretl.

Meterske trake, mape za šolsko matico,
pisemski papir s kuvertami, pivnik,
ovojni papir, podkladek itd.

Izvršilni predpis k dokončnemu šolskemu
in učnemu redu, slovenski in nemški.
Popravna znamenja na veliki lepenki.

: Ceniki zastoj in poštnine prosto. :

Alojzij Luznik

Dornberg pri Gorici, Primorsko.

Slike, pohištvo, glasovirji, harmoniji,
šolske in društvene zastave. Kdor želi
cenik za pohištvo, naj blagovoli na-
znani, rabi li opravo za spalnico,
obednico, katere komade itd. Vsi iz-
delki najsolidnejši. Cene zmerne. Pla-
čevanje po dogovoru.

Znamenje

pravega Franckovega pridatka za
kavo je kavni mlinček. — Nahajajo
se pa tudi ponaredbe. — Tedaj pozor
pri nakupu!

Pravi :Franck: izdeluje se iz naj-
boljših sirovin.

Tovarna v Zagrebu.

el im 119/24574



Učiteljska tiskarna v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8

priporoča

vsakovrstne tiskovine za
knjigovodstvo

za biblioteke, meščanske, obrtne in trgovske šole.

V Ceniki zastoj in poštnine prosto. V

Gorica Ivančič in Kurinčič

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)

modna in manufakturna trgovina.

Usojava se naznanjati uglednemu učiteljstvu posebno g. učiteljicam ročnih del, da sva založila vse potrebščine za vezenje in ročna dela. Z ozirom na to, da sva sklenila dati primeren popust v prid učiteljskim dobrotelnim namenom, se nadejava mnogih cenj. naročil. Obenem se dovoljujeva opozarjati p. n. ugledno učiteljstvo na krasne novosti jesenskega in zimskega modnega blaga za ženske in moške obleke. Vzorci poštnine prosto proti vrnitvi. Priporočava se uglednemu učiteljstvu za blagohotno naklonjenost ter beleživa z odličnim spoštovanjem

Ivančič & Kurinčič.